

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY
PALACKÉHO V OLOMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

Analýza filmu Leviathan se zasměřením na námět, historii a názor společnosti

Vypracovala: Kristina Karanevič

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Jekatěrina Mikešová, Ph.D.

2016

PROHLÁŠENÍ

Já, Kristina Karanevič, čestně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Analýza filmu Leviathan se zasměřením na námět, historii a názor společnosti

na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne 14. 4. 2016

.....

PODĚKOVÁNÍ

OBSAH

1. Představení filmu Leviatan	2
1. 1 Charakteristika filmu	2
1. 2 Děj filmu	3
1.3 Ohlasy a kritika filmu.....	5
2. Hlavní aktéři	8
2. 1 Představení režiséra	8
2. 2 Představení herců	10
2. 3 Vztahy a charakter postav	14
3. Kniha Leviathan	16
3. 1 Představení autora	16
3. 2 Filozofie Thomase Hobbesa	16
3. 3 Podoba knihy a filmu	18
4. Mýtus	20
4. 1 Mýtus jako literární pojem	20
4. 2 Jakým způsobem je mýtus zařazen do filmu	21
5. Interpretace filmu	25
5. 1 Aktuálnost tématu.....	25
5. 2 Paralela: doba ve filmu a současnost	26
ZÁVĚR	28
SEZNAM LITERATURY	29
Monografie.....	29
Internetové zdroje.....	29
ANOTACE.....	33
ANNOTATION	34

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zaměřuje na film *Leviatan*, který byl natočen v roce 2014 ruským režisérem Andrejem Zvjaginцевem. Cílem této bakalářské práce je zejména charakteristika a analýza filmu *Leviatan* z pohledu jeho politického a kulturního významu pro současnou společnost. Dále také nalezení mytologických symbolů ve filmu, jejich souvislost s dílem Thomase Hobbesa a jejich následná analýza.

V první kapitole bude podána stručná charakteristika filmu a ohlasy, které tento film vyvolal nejen v Rusku, ale na celosvětové filmové i politické scéně. V druhé kapitole pak bude představen samotný režisér Andrej Zvjaginцев, hlavní aktéři filmu a vztahy mezi jednotlivými postavami. Následující kapitola se zaměří nejdříve na představení Thomase Hobbesa a jeho díla *Leviathan* neboli o podstatě, zřízení a moci státu církevního a občanského, které napsal v roce 1651 a na kterou snímek Andreje Zvjaginцева odkazuje. Dále budou představeny společné rysy filozofie knihy *Leviathan* a současného snímku *Leviatan*. V dalších kapitolách bude provedena analýza filmu *Leviatan* z pohledu mytologických prvků, které jsou v něm obsaženy a které odkazují právě na dílo Thomase Hobbesa. Bude zde rozebrán význam mýtu a mytologie v dnešní společnosti.

Zdroje, ze kterých bakalářská práce čerpá, jsou jednak knihy zaměřujících se na mytologii a jednak internetové články (české i zahraniční), které podávají důležité svědectví o současné situaci v kulturní i politické oblasti, která je pro tuto práci stěžejní.

1. Představení filmu Leviatan

V této kapitole bude představen film, který byl popsán také jako „nejbrutálnější portrét moderního Ruska.“¹ Snímek je uměleckým vyjádřením pohledu režiséra Andreje Zvjaginceva na současný stav ruské politiky, církve a občanského státu. Snaží se podat objektivní svědectví každodenních událostí pomocí příběhu, který není konkrétní, ale je univerzální a použitelný na jakoukoliv dobu a jakoukoliv zemi, která se potýká se stejnými problémy jako současné Rusko a její obyvatelé.

1. 1 Charakteristika filmu

Film Leviatan znova oprašuje věčné ruské téma, kterým je život ve světě plném podvodů, úplatků, vzájemných protislužeb a nekalých praktik. Název filmu odkazuje k biblické příšeře jménem Leviathan, která je v podobě děsivé mořské obludy zmiňována již ve Starém zákoně. Tam je Leviatan podle semitského mýtu ohromná obluda, ztělesňující všepohlcující oceán. Dnes je však název Leviathan synonymem pro jakékoliv monstrum, které děsí okolní svět a není v lidských silách jej přemoci. V případě filmu Leviatan je onou děsivou příšerou strnulý systém fungující napříč celým Ruskem. Je to systém, ve kterém je takřka nemožné, aby se jedinec dovolal spravedlnosti či dokonce ochrany svých práv.

Také Kolja, hlavní hrdina příběhu, je nakonec přemožen děsivým monstrem, které má ve filmu podobu zkorumpované státní moci a bezpráví, nad kterým obyčejný člověk nemá šanci zvítězit. Naopak je za svůj odpor proti všemocnému státu nebo všudypřítomné pravoslavné církvi potrestán ztrátou majetku, zdraví, rodiny, nebo všeho naráz. Boj s vrchností je tématem nesčetněkrát zpracovávaným jak v knihách či písních, tak i v divadelních hrách. Nezdržuje se s náznaky a nebere si servítky. Jako důkaz postačí starostova replika směřovaná k hlavnímu hrdinovi: „Ty jsi jen hmyz, žádná práva jsi nikdy neměl, nemáš a mít nebudeš!“²

---

¹ «Левиафан»: какова система, таковы и ее собутельники [online].dailymail.co.uk, 23. května 2014 [cit. 20. března 2016]. Dostupné na <http://www.novayagazeta.ru/arts/63712.html>

²Recenze: Jsi jen hmyz! Ruský Leviatan nese poselství jak z perestrojky [online]. idnes.cz, 11. listopadu 2014 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné na http://kultura.zpravy.idnes.cz/recenze-leviatan-0ky-/filmvideo.aspx?c=A141111_103538_filmvideo_vha

Snímek je dobře promyšlenou výpovědí o tom, jak funguje v Rusku korupce a to především v řadách policie, soudů a v neposlední řadě také pravoslavné církve. Na druhé straně břehu jsou bezmocní chudí občané, kteří nemají dostatečnou sílu, peníze ani moc na to, aby bojovali s nespravedlností a nepřízni osudu tak vzdorují pouze pitím vodky, což pouze zesiluje jejich neštěstí. Film funguje jako „průvodce neutěšenou krajinou současného Ruska. Je to komorní a zároveň monumentální freska o aroganci moci, revoltě bezmocných a nikdy neustávající potřebě chránit lidská práva a elementární lidskou důstojnost.“³

Hlavním kameramanem filmu je Michail Krichman, kterého je možno označit za Zvjagincevova dvorního kameramana, protože spolu již dříve pracovali na několika projektech. Výsledkem jejich spolupráce je intenzivní zážitek, kdy režisér Zvjagincev s pomocí podmanivé hudby Philipa Glasse a brilantních hereckých výkonů podbarvujících typické charaktery ruských reálií vytvořil „krásný film o hnusných věcech, při jehož sledování budete mít pocit bezmoci a zároveň si budete říkat, že to takhle přece nemůžete nechat.“⁴

Film ukazuje lidské utrpení, přinutí diváka vcítit se do bolesti hlavních hrdinů a do jisté míry je chápat či s nimi sympatizovat. Snímek je považován za velmi kritický k místní pravoslavné církvi, protože ukazuje arogantní kněží, kteří jezdí Mercedesy a jsou zapleteni do mnoha nečestných případů. Jejich kázání v kostele pak působí v kontrastu s těmito věcmi pokrytecky a nepatřičně.⁵

1. 2 Děj filmu

Příběh snímku *Leviatan* se odehrává v pusté krajině, kde jakoby se zastavil čas. Kulisy mořských vln na pozadí šedivých skal velmi výstižně dokreslují tíživou atmosféru beznaděje a bezpráví, která se prolíná celým filmem. Všechny aspekty nejen současného Ruska režisér Andrej Zvjagincev vykresluje s patřičnou naléhavostí. Scény doplňuje podmanivým kouzlem krajiny severního Ruska a intenzita zážitku je ještě více podpořena

---

³ *Leviatan – mrazivý svéráz ruské národní demokracie* [online]. ceskatelevize.cz, 15. listopadu 2014 [cit. 25. ledna 2016]. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1009131-leviatan-mrazivy-sveraz-ruske-narodni-demokracie>

⁴ *Leviatan – mrazivý svéráz ruské národní demokracie* [online]. ceskatelevize.cz, 15. listopadu 2014 [cit. 25. ledna 2016]. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1009131-leviatan-mrazivy-sveraz-ruske-narodni-demokracie>

⁵ «*Левиафан*»: против церкви... или за нее? [online]. pravmir.ru, 19. ledna 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.ppravmir.ru/leviafan-protiv-tserkvi-ili-za-nee/>

filmovou hudbou, kterou složil Philip Glass. Snímek je kritikou současného dění v ruské politice i v místních samosprávách, kdy korupce prostupuje každodenními životy ruských občanů od nejvyšších pater až po místní politiky v zapadlých vesnicích.

Právě v jednom z takových malých měst na pobřeží Barentova moře na severu Ruska se odehrává i tento příběh. Hlavní hrdina Kolja (hraje Alexej Serebrjakov) vzdoruje místnímu starostovi, jehož hlavní zálibou je alkohol a udržování moci pomocí vyhrůžek a zastrašování svých nepřátel či protihráčů. Kolja žije se svou manželkou Liljou (Jelena Ljadova) a svým dospívajícím synem z prvního manželství Romou (Sergej Pochodajev) a provozuje zde svou vlastní autoopravnu.

Do jeho klidného života ovšem zasáhne starosta Vadim (Roman Madjanov), který se rozhodne pro vyvlastnění majetku, aby si mohl na pozemku, kde stojí Koljova autoopravna i dům postavit vlastní sídlo. Chce ho připravit o dům, půdu, práci i vzpomínky, které Kolju k tomuto kousku země pojí. Všechny okolní pozemky se Vadimovi podařilo za pomoci vydírání a úplatků od občanů odkoupit za nepatřičně malou částku. Kolja se ovšem nenechá uplatit a je ve svých rozhodnutích pevný a neústupný. Na pomoc si přizve svého kamaráda a právníka Dmitrije (Vladimir Vdovičenkov) z Moskvy, aby mu pomohl se bránit a zvrátit marnost boje jednotlivce proti autoritám. Dmitrij je Koljův dávný přítel z vojny, který si na pomoc přiveze množství materiálů, které jim mají pomoci zkompromitovat starostu Vadima. Spouští se tím ale pouze řetězec úplatků, vydírání a zastrašování nepřátel, který nabírá rychlý spád a nelze jej zastavit.

Pro znázornění zkorumpovaného ruského systému plného byrokracie, protislužeb a úplatků slouží starosta Vadim. Ten je vykreslen jako typicky záporná postava, která představuje nejvyšší možnou míru buranství, kterou projevuje nejen svou věčnou opilostí, ale také jednáním, vystupováním a stylem myšlení. Na pocitu bezmoci boje proti omezeným autoritám přidávají neskrytě popsané vazby mezi soudci, úředníky, policisty, nāvladními a místními zástupci církve. Proti takovému spojení místních institucí, které si vychází vzájemně vstříc, může jedinec bojovat jen velmi těžko a s velmi malou šancí na úspěch bez toho, aby utrpěl nevratné ztráty.

Kolja ovšem není ve filmu vykreslen pouze jako kladný hrdina. Po souhře okolností, které nehrají v jeho prospěch, se dostává do složité spirály problémů a událostí,

ze které již není cesty ven. Následně propadá alkoholu, stává se stále více agresivnější, impulzivně reaguje na všechny ve svém okolí a pomalu se utápí v sebelítosti.

Nejedná se však o čistou politickou satiru. Režisér dodává příběhu jistou dávku lyriky tím, že příběh prolíná s monumentálními obrazy místa, kde se vše odehrává. Nekonečně velká ruská krajina na pozadí rozbouřeného moře a vysokých útesů. Vrcholem poetičnosti je kostra velryby, která se nachází na břehu nedaleko Koljova domu. Stává se symbolem a připomínkou toho, jak silná a mocná je příroda a jak pomíjivá je oproti ní celá lidská existence.

1.3 Ohlasy a kritika filmu

Melancholický až depresivní film zaznamenal mnoho ohlasů na mezinárodní úrovni. Byl nominován a oceněn v několika kategoriích na různých světových festivalech. Snímek *Leviatan* je nejen držitelem Zlatého glóbu za rok 2014, ale hlavní cenu získal mimo jiné na filmovém festivalu v Londýně. Byl také nominován na Oscara v kategorii pro nejlepší cizojazyčný film, přičemž nominace na Oscara je pro ruský film velmi významnou událostí, protože v posledních sedmnácti letech byl film natočený v Rusku nominován do užšího výběru pouze jednou. Naposledy oceněným filmem v kategorii cizojazyčný film byl pro Rusko snímek *Unaveni sluncem*, režiséra Nikity Michalkova, který jej natočil v roce 1994.⁶ Od posledního ocenění tedy uběhla již značná doba, a proto je i nominace na tuto cenu značným úspěchem. To, že nominaci neproměnili ve vítězství, ovšem bylo pro mnohé velkým zklamáním.

Jakmile měl *Leviatan* svou premiéru na filmovém festivalu v Cannes, kde získal cenu za nejlepší scénář (scénáristé Andrey Zvjagintsev a Oleg Něgin), okamžitě vyvolal vlnu reakcí a přední zahraniční deníky v čele s *New York Times* snímek označily za „zřejmě nejpřísnější filmovou kritiku Ruska za časů Vladimira Putina.“⁷ Na současného ruského prezidenta Vladimira Putina snímek poukazuje hned v několika scénách. Například když v jedné z nich visí portrét Putina v kanceláři zkorumpovaného starosty, k jehož oblíbeným praktikám patří vydírání a zavražďování lidí, kteří stojí v cestě jeho

---

⁶ *Russian film industry laments Leviathan's Oscar loss* [online]. theguardian.com, [cit. 26. ledna 2016]. Dostupné z <http://www.theguardian.com/film/2015/feb/24/russian-film-industry-leviathan-oscar>

⁷ *Rusko do boje o Oscara pošle film Leviathan. Ten přitom vypráví o korupci* [online]. ihned.cz, 29. září 2014 [cit. 26. ledna 2016]. Dostupné z <http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-62879280-leviathan-rusko-oscar>

zájmů. „V jiné scéně zase protagonisté trénují střelbu na terč s fotkami bývalých sovětských lídrů Leonida Brežněva či Michaila Gorbačova a žertují, že Putin je příští na řadě.“⁸

V samotném Rusku film tedy velké nadšení nesklidil a převážně z vyšších míst ruské politiky se mu dostalo četné kritiky. Sám ministr kultury Vladimir Medinskij z filmu příliš nadšen nebyl a okomentoval ho slovy: „I když tvůrci přiměli postavy nadávat a pít vodku, tak se jim nepovedlo z nich udělat Rusy. Já ve filmu *Leviatan* nepoznávám sebe, své kolegy, své známé ani známé známých.“⁹ Paradoxem kritického postoje ministra kultury Vladimira Medinskeho je to, že film dostal na své natáčení státní dotaci, kdy ministerstvo kultury zčásti tento snímek financovalo prostřednictvím svých grantů (35 % filmového rozpočtu bylo hrazeno ruským ministerstvem kultury).¹⁰

Pro mnohé západní noviny představuje *Leviatan* drama, které je „pronikavou obžalobou putinovské doktríny, která stojí na státním násilí, podpoře pravoslavné církve a pasivitě obyvatel.“¹¹ Poradce prezidenta v otázkách kultury Michail Švydkoj naopak spatřuje ve filmu důkazem toho, že je filmová tvorba v Rusku skutečně svobodná a bez cenzury. Jeho postoj k filmu zní následovně: „Film podle mnohých získává ceny jen proto, že očerňuje ruské poměry a zobrazuje je ve špatném světle. Sociálně kritická tvorba ale existuje všude na světě.“¹²

Ze strany představitelů pravoslavné církve se snesla na film také vlna kritiky, která na režisérovi nenechala nit suchou. Všeobecně je mezi církevními hodnostáři rozšířen názor, že film *Leviatan* je ztělesněním zla, které není pro Rusko prospěšné, ale naopak na zemi pouze vrhá špatné světlo, aby se zavděčil západním státům. Jeden z jejich vrcholných představitelů se nechal slyšet na adresu filmu *Leviatan*, že „se jedná o film

---

⁸ *Rusko do boje o Oscara pošle film Leviathan. Ten přitom vypráví o korupci* [online]. ihned.cz, 29. září 2014 [cit. 26. ledna 2016]. Dostupné z <http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-62879280-leviathan-rusko-oscar>

⁹ *Leviatan rozzlobil ruského ministra kultury: Takové filmy točit nebudeme* [online]. ceskatelevize.cz, 25. února 2015 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1506384-leviatan-rozzlobil-ruskeho-ministra-kultury-takove-filmy-tocit-nebudeme>

¹⁰ *The 50 best films of 2015 in Australia – No 4: Leviathan* [online]. [cit. 2016-20-01]. Dostupné z <http://www.theguardian.com/film/2015/dec/14/the-50-best-films-of-2015-in-australia-no-4-leviathan>

¹¹ *Recenze: Leviatan podává mrazivou zprávu z Putinovy říše* [online]. [cit. 2016-20-01]. Dostupné z <http://magazin.aktualne.cz/kultura/film/mff-kv-2014-leviatan-podava-mrazivou-zpravu-z-putinovy-rise/r~735719da045711e49756002590604f2e/>

¹² *Leviatan rozzlobil ruského ministra kultury: Takové filmy točit nebudeme* [online]. ceskatelevize.cz, 25. února 2015 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1506384-leviatan-rozzlobil-ruskeho-ministra-kultury-takove-filmy-tocit-nebudeme>

určený pro západní publikum, respektive pro elitu západního světa a že hlavním účelem filmu je šířit zakořeněné mýty a předsudky o Rusku, které mají k pravdivé situaci hodně daleko“.¹³

Dalším problematickým aspektem filmu je hojné používání vulgarismů s ohledem na to, že v Rusku byl přijat nový zákon, „podle něž se sprostá slova nesmí objevovat ve filmech, literatuře ani v divadelních představeních.“¹⁴ Z tohoto důvodu byla podle ruské státní tiskové agentury TASS zvažována částečná cenzura ve formě vynechání nadávek či dokonce celých scén. Nakonec bylo promítání filmu v Rusku omezeno pouze pro publikum starší 18 let a všechny vulgarismy musely být odstraněny. V České republice byl film uveden do kin v původním znění s českými titulky dne 13. listopadu 2014 a byl zpřístupněn mládeži od 15 let. Omezovat cenzurou mladé lidi je velmi kontraproduktivní, protože jsou to právě převážně mladí lidé, kteří zaplňují sály kin a film je velmi vhodným prostředkem k ovlivňování jejich občanských a morálních postojů do budoucího života.¹⁵

---

¹³ *Порочит РПЦ и критикует государство: православные требуют запретить прокат фильма "Левиафан"* [online]. mk.ru, 15. ledna 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.mk.ru/social/2015/01/15/porochit-rpc-i-kritiku-et-gosudarstvo-pravoslavnye-trebuyut-zapretit-prokat-filma-leviafan-v-rossii.html>

¹⁴ *Rusko do boje o Oscara pošle film Leviathan. Ten přitom vypráví o korupci* [online]. ihned.cz, 29. září 2014 [cit. 26. ledna 2016]. Dostupné z <http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-62879280-leviathan-rusko-oscar>

¹⁵ *Ильдар Ягафаров: «Левиафан» – шикарный фильм, и он не имеет никакого отношения к унижению России»* [online]. business-gazeta.ru, 7. února 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.business-gazeta.ru/article/125230>

2. Hlavní aktéři

Výběr herců, které režisér obsadí do svého nového filmu, je mnohdy klíčovým krokem pro jeho pozdější úspěch. Andrej Zvjagincev si kromě vynikajících herců vybral také skvělého člověka pro filmovou hudbu, kterým je Philip Glass. Hlavní postavy filmu *Leviatan* ztvárnili následující herci: Alexandr Serebrjakov, Jelena Ljadova, Vladimir Vdovičenkov a Roman Madjanov.

16

2. 1 Představení režiséra

Ruský režisér a herec **Andrej Zvjagincev** (*1964) se narodil v Novosibirsku. Je velmi populárním a široké veřejnosti známým režisérem, který je uznáván pro svou tvorbu. Zvjagincev je známý zejména taky pro své kontroverzní názory ohledně ruské politiky, jejího fungování a směřování. Pro mnohé Rusy je představitelem svobodného proudu ruského umění, pro jiné je naopak znázorněním někoho, kdo si neváží své vlasti a znevažuje ji v očích okolního světa.

---

¹⁶ *'Leviathan' leads a Russian invasion at Cannes* [online]. business-gazeta.ru, 23. května 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.dailymail.co.uk/wires/ap/article-2637739/Leviathan-leads-Russian-invasion-Cannes.html>

V roce Zvjagincev 1984 vystudoval herectví v divadelní škole v Novosibirsku a v roce 1990 dokončil studia v Ruské akademii divadelního umění GITIS. V letech 1981-1985 hrál v Lidovém divadle (nyní Novosibirsk akademické divadlo pro mládež). Jako herec se také podílel na mnoha divadelních projektech. V roce 2000 debutoval jako režisér celovečerních hraných filmů ovšem nejznámějším se Zvjagincev stal po filmu *Návrat* (Возвращение) z roku 2003, za který získal několik filmových cen: cenu Nika a dále cenu „Zlatý lev sv. Marka“ a „Zlatý lev budoucnosti“ na filmovém festivalu v Benátkách za nejlepší film a za nejlepší režijní debut. Nejvýraznější film poslední doby byl v režisérově kariéře film *Leviatan*, který byl také nominován na Oscara v kategorii nejlepšího cizojazyčného filmu za rok 2014.¹⁸

Zvjagincev byl mnohými obviňován z toho, že se filmem *Leviatan* obrátil proti své vlasti a neumí nic jiného, než svou rodnou zemi pomlouvat. Cílem jeho filmu bylo podle jeho kritiků rozšiřovat o Rusech klíše a stereotypy, které tvrdí, že je Rusko zkorumpovaná země, kde nic nefunguje a že Rusové řeší všechny své problémy násilím, úplatky a pitím vodky. Režisér není rusofob, naopak mu na své zemi záleží a tímto filmem chce o daném problému rozvířít diskusi, díky které by snad mohlo dojít ke zlepšení poměrů v zemi. Nezařazuje lidi do kategorie dobrých nebo zlých, ale ukazuje divákům beznaděj všech

---

¹⁷ 'Leviathan,' an Oscar Favorite, Hits Nerve in Russia [online]. voanews.com [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.voanews.com/content/reu-leviathan-oscar-favorite-hits-nerve-russia/2641671.html>

¹⁸ Andrey Zvyagintsev [online]. az-film.com [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://az-film.com/en/Bio/>

těchto lidí a dělá to velmi sugestivně a přesvědčivě.¹⁹ Zvjagincev sice svým příběhem utvrzuje v tom, že v boji s vyšší mocí nelze zvítězit a není zde žádné světlo na konci tunelu, přesto zde zůstává naděje na změnu, pokud na tom všichni zúčastnění budou mít zájem.

2. 2 Představení herců

Alexandr Serebrjakov (*1964) ztvárnil ve filmu hlavní hlavního hrdinu Kolju. Alexandr je v současnosti filmový i divadelní herec a byl velmi nadaný už od dětství. Poprvé se objevil ve filmu, když mu bylo 13 let a to jako syn jedné z hlavních postav v tehdejší populárním filmu "Věčné volání". Na svém kontě měl 6 rolí ještě před ukončením školy a v roce 1981 se stal hercem Syzraňského činoherního divadla, kde působil po dobu 8 měsíců, a pak se vrátil do Moskvy. V roce 1986 pak absolvoval Ruskou akademii divadelního umění GITIS, stejně jako režisér Andrej Zvjagincev. V letech 1986-1991 pracoval jako herec v divadle Olega Tabakova. Dále také hrál v muzikálu „Metro“ a ve hře „New“.²⁰ Je možné ho vidět ve spoustě dalších známých ruských filmů a divadelních hrách.

21

¹⁹ О фильме «Левиафан» [online]. business-gazeta.ru, 24. ledna 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://pozneronline.ru/2015/01/10158/>

²⁰ биография алексея серебрякова [online]. uznayvse.ru [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.uznayvse.ru/znamenitosti/biografiya-aleksey-serebryakov.html>

²¹ Alexander Serebryakov [online]. fdb.cz [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.fdb.cz/foto-sumar/?ida=&vybranfilm=1&page=447>

Jelena Ljadova (*1980) je ve filmu představitelkou manželky hlavního hrdiny. Jelena za svou postavu dostala v roce 2015 ocenění „Golden Eagle” za nejlepší ženský filmový herecký výkon. Toto ocenění v Rusku uděluje od roku 2003 každoročně Národní akademie filmových umění a věd.²² Dále je držitelkou ceny Nika pro nejlepší herečku a pro nejlepší herečku ve vedlejší roli. V roce 2015 vyhrála cenu pro nejlepší herečku na filmovém festivalu v Moskvě.²³ Jejím současným manželem je od roku 2015 její kolega z filmu *Leviatan* Vladimir Vdovičenkov, který ztvárnil roli advokáta a jejího milence Dmitrije.

24

---

²² *Jelena Ljadova* [online]. csfd.cz [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.csfd.cz/tvurce/67882-jelena-ljadova/zajimavosti/>

²³ *елена лядова* [online]. kino-teatr.ru [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.kino-teatr.ru/kino/acter/w/ros/2592/bio/>

²⁴ *Elena Lyadova* [online]. zimbio.com [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.zimbio.com/photos/elena+Lyadova/La+Source+Des+Femmes+Premiere+64th+Annual/u0htAn6Ga6L>

Vladimir Vdovičenkov (*1971) hraje ve filmu *Leviatan* postavu Dmitrije – advokáta a přítele hlavního hrdiny. Ve filmovém světě se začal objevovat již během svých studentských let. Nyní je v jeho arzenálu více než třicet televizních a filmových rolí. V roce 2007 Vladimir Vdovičenkov získal ocenění "Idol" pro roli Constantine Ogo ve filmu „Boomer“. Dále získal na mezinárodní festivalu Constellation cenu v kategorii nejlepší mužskou roli a je vlastníkem také řady divadelních a filmových cen. Jeho manželkou je Jelena Ljadova, se kterou se seznámil právě při natáčení filmu *Leviatan*.²⁵

26

---

²⁵ *Владимир Вдовиченков* [online]. 24smi.org [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://24smi.org/celebrity/179-vladimir-vdovichenkov.html>

²⁶ *Vladimir Vdovichenkov* [online]. zimbio.com [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.zimbio.com/photos/Vladimir+Vdovichenkov/360+Premiere+55th+BFI+London+Film+Festival/V6Wzzjqo6ho>

Roman Madjanov (*1962) je ruský herec, který ztvárnil ve filmu *Leviatan* zápornou roli nepříjemného arogantního starosty Vadima. Své role se zhostil velmi dobře a starosta v jeho podání působí velmi věrohodně. Sám Roman Madjanov začal jako herec již v útlém dětství, protože jeho první filmová role byla v devíti letech. V roce 1972 jej proslavil slavný ruský režisér Georgij Danelija, když ho obsadil do filmu *Совсем пропащий* kde Madjanov ztvárnil hlavní roli. V roce 1984 úspěšně dokončil svá studia na Ruské akademii divadelního umění (GITIS). Za film *Leviatan* získal v roce 2015 ocenění „Golden Eagle“ za nejlepší mužský herecký výkon ve vedlejší roli.²⁷

---

²⁷ *Roman Madyanov* [online]. wikipedia.org [cit. 25. března 2016]. Dostupné na https://en.wikipedia.org/wiki/Roman_Madyanov

2.3 Vztahy a charakter postav

Hlavním hrdinou filmu je **Nikolay Sergeev**, tedy **Kolja**, který se vydal na dlouhou a nelehkou cestu boje s ruskou státní správou a strnulým systémem. Kolja je obyčejným člověkem, který se odmítá smířit s osudem, který mu byl předurčen zkorumpovanými úředníky. Žije každodenními problémy běžného automechanika, který není ničím výjimečný, ani ničím nevybočuje z davu. Žije se svou ženou Lilijou a synem Romou a snaží se žít v klidu. Tento stav ovšem trvá pouze do doby, než se mu do cesty postaví starosta města a jeho pomocníci.

Kolya se tak pouští do války s byrokracií a úplatkářstvím, aniž by měl nějakou záruku toho, že to pro něj dopadne pozitivně. V průběhu děje řeší problémy s důvěrou vůči manželce, která k němu postupem času ztrácí vztah a je mu nevěrná. Kolja se pod vlivem událostí, proti kterým už nestačí bojovat, upadá do stavu zoufalství a vše řeší alkoholem. Toto řešení mu však přináší pouze další problémy a Kolya se tak dostává do kolotoče událostí a propletených vztahů, které jsou nad jeho síly. Jeden problém navazuje na druhý a Kolya postupně ztrácí kontrolu jak nad problémy, tak nad sebou samým. Postupně tak přichází o peníze i o svou rodinu.

Dmitrij je postava městského advokáta a přítel Nikolaye. Znají se spolu ještě z doby, kdy spolu sloužili v armádě. Kolya si Dmitrije pozval na pomoc v boji proti místním úřadům a hlavně proti svému hlavnímu protivníkovi starostovi Vadimovi. Když se dopouští nevěry s manželkou hlavního hrdiny, není ve filmu zcela jasně vyjádřeno, zda se jednalo o dlouhodobý poměr nebo krátkodobou aférku. Takto to zamýšlel sám režisér, který ponechal divákovi možnost, aby se sám rozhodl a utvořil si vlastní obrázek.

Filmovou manželkou Kolyi je **Liliya**, která pracuje manuálně u pásu v místní továrně, která obchoduje s rybami. Má za sebou mnoho nepříjemných chvil a v životě si také zkusila své. Je unavená monotónností a jednotvárností svého každodenního života. Manželovi se zpočátku snaží být oporou a dobrou manželkou i matkou pro svého syna Romu. Neustálá nejistota a strach z budoucnosti ji dovedou až k tomu, že svede Dmitriye a je s ním Kolyovi nevěrná. Liliya bere tuto nevěru jako prostředek k tomu, aby unikla od každodenních hádek a nevyřešených sporů, které snad už ani řešení nemají. Její manžel se utápí v alkoholu a Liliya zůstává se svými obavami sama bez pomoci.

Vadim Šelevjat je kromě Kolji další ústřední postavou celého filmu. Je to starosta města, který je zapleten snad do každé korupční kauzy, která se jeho města byť jen okrajově dotýká. Je to chamtivý člověk, který nedbá na zákony a jeho jediným cílem jeho vlastní prospěch a zisk. Neštítí se použít jakýchkoliv prostředků k tomu, aby dosáhl vytouženého cíle a Kolja pro něj představuje pouze další překážku, kterou je třeba odstranit. Občané města pro Vadima nejsou lidé, ale pouhé figurky, které potřebuje pouze a jen k tomu, aby ho zvolili v příštích volbách. Starosta je ve filmu představitelem surového hulvátství a bezbožné hamižnosti. Jedinou hodnotou jsou pro něj peníze, moc a vliv ve městě.

Jeho postoj ke Koljovi a všem dalším občanům vystihuje jedna z vět, kterou ve filmu pronesl: „V životě jsi žádná občanská ani jiná práva nikdy neměl, nemáš a mít nebudeš.“ Je arogantní, věčně opilý a v zádech má neustále bodyguardy, aby jej chránily před útoky těch, které uráží. Opovrhuje všemi obyčejnými lidmi a jediný s kým se baví jako rovný s rovným, je představitel pravoslavné církve, který je mu v mnohém podobný. Káže v kostele lidem o mravnosti, pravdě a svobodě a přitom se podílí na jejím potlačování. Káže o skutečných hodnotách, o Bohu a lásce k bližnímu. Jeho hlavním prostředkem získávání a udržení moci je manipulace, vydírání, násilí a překrucování pravdy.

3. Kniha Leviathan

Název filmu odkazuje na knihu předního filosofa 17. století Thomase Hobbesa, který napsal své pojednání o fungování státní moci. Ve svém díle Leviathan popisuje tzv. společenskou smlouvu, která je podle něj řešením vztahů mezi občany a panovníkem a současně také kolize vztahů mezi lidmi samotnými.

3. 1 Představení autora

Thomas Hobbes (1588 – 1679) byl anglický filosof, jehož hlavní doménou byla politická filozofie a stěžejním dílem jeho tvorby kniha z roku 1651 s názvem Leviathan neboli o podstatě, zřízení a moci státu církevního a občanského (v originále Leviathan, or The Matter, Forme and Power of a Common Wealth Ecclesiasticall and Civil). Tato kniha, která proslula svou teorií společenské smlouvy, ovlivnila mnoho dalších generací filosofů, kteří na jeho teorii navázali nebo z ní alespoň vycházeli.

3. 2 Filozofie Thomase Hobbesa

Thomas Hobbes je také sociální myslitel a teoretik státu. Jeho filozofie je zcela odloučena od náboženské víry, je materialista a všechno existující považuje za hmotné. Je také

---

²⁸ *Leviatan – mrazivý svéráz ruské národní demokracie* [online]. ceskatelevize.cz, 15. listopadu 2014 [cit. 25. ledna 2016]. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1009131-leviatan-mrazivy-sveraz-ruske-narodni-demokracie>

autorem výroku, že lidský život je „osamělý, mizerný, nešťastný, brutální a krátký“, jímž vyjádřil krajně pesimistické mínění o lidské přirozenosti.²⁹

Thomas Hobbes proslavil latinský výrok *Homo homini lupus* (Člověk člověku vlkem), pomocí kterého vyjadřuje svou ideu, že člověk si vybírá mezi dvěma zly a nemá jinou možnost. Prvním zlem je anarchistická společnost, kterou popisuje jako válku všech proti všem, kdy zlo vychází ze samotné přirozenosti člověka, lidé žijí v permanentním strachu a pouze silnější vyhrává. Druhým zlem je omezování lidské přirozenosti pomocí zákonů a absolutistické moci, kdy člověk uzavřením společenské smlouvy část své svobody ztrácí, ale na oplátku je mu zaručeno, že jeho zbylá svoboda mu nebude porušována. Člověk se tak vyprošťuje ze stavu přirozeného a vstupuje do stavu občanského.

Teorii společenské smlouvy se zabývali také John Locke (1632 – 1704) a Jean Jacques Rousseau (1712 – 1778). Jejich přístupy k ní se však od Hobbese značně lišily. Například Rousseau tvrdil, že civilizace, kultura, věda či umění člověka nepovznášejí, ale naopak ho kazí. Řešením proto pro něj byl návrat k počátečnímu nezkaženému stavu, ve kterém člověk žije pouze pro sebe a nikoliv pro druhé, jak je nucen v civilizovaném světě, kde je nucen žít pro druhé a přetvářovat se. Ve svých dílech „O společenské smlouvě“ a „O příčinách a původu nerovnosti mezi lidmi“ Rousseau kritizuje absolutismus a požaduje pro lidi svobodu. Hobbes v *Leviathanovi* považuje stát za východisko z přirozeného stavu. Naopak John Locke v díle „Dvě pojednání o vládě“ uznává možnost sesadit panovníka, který by přestal pečovat o dobro společnosti.

Stát podle Hobbese vznikl z vůle lidí, a to na základě společenské smlouvy, která slouží jako zvláštní organizace k omezení „války všech proti všem“ a k ochraně života, pořádku a soukromého vlastnictví občanů. Podle společenské smlouvy poddaní souhlasí, že budou panovníka poslouchat pod podmínkou, že jim zaručí společenský mír. Nejlepší vládou je podle Hobbese monarchie, která představuje vládu jednotlivce. Dále je také proti dělbě moci na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní, ale řešení vidí v koncentraci všech

---

²⁹*Thomas Hobbes: Moral and Political Philosophy* [online]. iep.utm.edu [cit. 26. března 2016]. Dostupné na <http://www.iep.utm.edu/hobmoral/>

tří mocí v rukou jednoho panovníka. Jde o myšlenku „silné centrální vlády, která má do jisté míry právo na zneužívání své moci, pokud zajistí svým občanům mír a bezpečí.“³⁰

Dílo *Leviathan* napsal pod vlivem událostí a zážitků z Anglické občanské války, která vypukla roku 1642. Hobbes před ní uprchl do exilu v Paříži a dochází k přesvědčení, že všeobecný chaos může být odvrácen pouze silnou centrální vládou, kdy se stát stává nositelem neomezené moci. Tuto moc nazývá suverénní mocí a vzpouru proti ní nepřipouští. V oblasti náboženství a víry se Hobbes vzdálil středověkému křesťanskému pojmu státu a vysmívá se každému náboženství nebo metafyzickému zdůvodnění státní moci. Hobbes byl považován za ateistu, neboť zpochybňoval četné křesťanské hodnoty, ale i věrohodnost Bible.³¹

3.3 Podoba knihy a filmu

Režisér Andrej Zvjagincev ve svých dílech často staví do popředí hrdinu, který se snaží bojovat proti svému osudu navzdory okolnostem, které mu komplikují cestu. V současném evropském i americkém filmu lze pozorovat trend, kdy tímto jednáním hrdina dosáhne vytouženého cíle a jeho úsilí je po zásluze odměněno.

Jeho hrdinům se naopak jejich boj s Leviatanem, který je symbolem osudu či čehokoliv, co je nějakým způsobem převyšuje, nevyplácí. Vzpoura proti osudu zde neskylá úspěch a výhrou je naopak včasné pochopení toho, že moudřejší ustoupí, proti osudu nebojuje a nebude tak ani za svou nerozvážnost potrestán. Příběh sám je „zasazen do dech beroucí přírodní scenérie, která už sama o sobě funguje jako symbol něčeho, co nelze uchopit ani přemoc. Stejně jako Kolja i divák prochází utrpením, při němž si může uvědomit, že chybou může být také nepoznat, kdy už je lepší složit zbraně.“³²

Lze tedy vyzorovat jistou paralelu mezi teorií společenské smlouvy Thomase Hobbesa a současnou podobou národní demokracie v Rusku, na kterou Andrej Zvjagincev poukazuje. I v dnešním státním uspořádání se občané mají podrobit státní moci a vložit do rukou panovníka část své svobody výměnou za poskytnutou ochranu. Odměnou

---

³⁰ Recenze: *Leviatan podává mrazivou zprávu z Putinovy říše* [online]. aktualne.cz, 12. listopadu 2014 [cit. 26. ledna 2016]. Dostupné na <http://magazin.aktualne.cz/kultura/film/mff-kv-2014-leviatan-podava-mrazivou-zpravu-z-putinovy-rise/r~735719da045711e49756002590604f2e/>

³¹ STORIG, H. J. *Malé dějiny filosofie*. 1. vydání. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2000. ISBN 80-7192-500-2, s. 224-225

³² Recenze: *Leviathan. Do kdy bojovat s osudem?* [online]. literarky.cz, 31. říjen 2014 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné na <http://www.literarky.cz/kultura/film/18618-recenze-leviathan-do-kdy-bojovat-s-osudem>

za jejich poslušnost a oddanost je jim možnost žít v klidném příměří. Cílem je, aby se smířili se svým osudem a nešli tvrdohlavě za svým přesvědčením. Mají se podrobit osudu, který ve filmu znázorňuje právě zkorumpovaný systém ruské státní správy a pravoslavných církevních hodnostářů. Sám režisér Andrej Zvjagincev ovšem tvrdí, že se nejedná pouze o kritiku Ruska a zdůrazňuje, že „jeho snímek nemá být pamfletem proti režimu Vladimira Putina, ale univerzálním příběhem o absolutní moci.“³³

Kritiku církevních hodnostářů, kteří jdou ruku v ruce s politickou mocí, lze vysledovat například ve filmové scéně, kdy zástupce pravoslavné církve káže o tom, jak nezbytně nutné je žít v souladu s pravdou. V rozporu se svými slovy přitom spolupracuje se starostou a podílí se na nekalých praktikách radnice. Spravedlnost a pravda je tedy v podání ruské církve pouze tím, co považuje ruská státní ideologie za správné a jediné možné. Všechno a všichni ostatní, kteří se vzdalují od stanovené normy, jsou potrestání a odpadlictví se nepromíjí (kněz ve filmu naráží na případ skupiny Pussy Riot). V závěrečné scéně filmu, kdy je namísto Koljova domu postaven pravoslavný chrám je jasně vidět, jakou roli církev v Rusku hraje. Církev je prostředkem k tomu, aby se zakryla nespravedlnost a násilí a to vše jménu Boha. Činy politických hodnostářů jsou prostým lidem prezentovány jako vůle boží.

Sám režisér v jednom z rozhovorů odkazuje na ideovou spojitost s filozofií Thomase Hobbesa, který říká, že „stát může plně uplatňovat svou vládu, jen pokud dokonale kooperuje světská moc s duchovní. V současném Rusku to bezesporu platí. Civilní vládcové chodí na bohoslužby a církev se nezdráhá zasahovat do chodu světských institucí.“³⁴ Tento stav současného napojení ruské politiky na vrcholné představitele ruské církve je tedy několikrát zobrazen a zdůrazňován také ve filmovém zpracování *Leviatana*.

---

³³ *Leviatan rozzlobil ruského ministra kultury: Takové filmy točit nebudeme* [online]. ceskatelevize.cz, 25. února 2015 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1506384-leviatan-rozzlobil-ruskeho-ministra-kultury-takove-filmy-tocit-nebudeme>

³⁴ *S mocí vždycky prohrajete, říká ruský režisér Andrej Zvjagincev* [online]. novinky.cz, 30. července 2014 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.novinky.cz/kultura/salon/343439-s-moci-vzdycky-prohrajete-rika-rusky-reziser-andrej-zvjagincev.html>

4. Mýtus

Název filmu odkazuje na postavu Leviatana, který je bájným tvorem a vyskytuje se v mnoha mýtech. Většinou je Leviatan ztělesněním nadpřirozené síly, které ovlivňuje, nebo přímo ovládá všechny ostatní. Také ve filmu Leviatan lze najít mnoho odkazů na problém rozdělení moci ve státě.

Význam slova mýtus lze připodobnit ke slovům pověst, legenda či pohádka, které se všechny snaží odpovědět na základní otázky lidské existence a světa, který nás obklopuje. V historii si téměř každá kultura vytvářela své mýty, které pomáhaly lidem s pochopením světa a života. Mýtus má za úkol přinést nebo alespoň přiblížit odpovědi na otázky týkající se vzniku světa a vesmíru, původ člověka a smysl jeho existence na zemi. Mýty zdůvodňují tradice, které jsou danými kulturami používány a pomáhají společnost stmelovat a udržovat pohromadě.

Mýtus se obrací do minulosti, aby lidem objasnil to, co se děje v přítomnosti. Zároveň je svým způsobem nezpochybnitelný, není založen na faktech, ale je jakýmsi posvátným vyprávěním, které nabízí lidem pocit určité jistoty a bezpečí. „Mýty existují v určité nadčasové realitě, pro kterou není podstatné, zda dokážeme konkrétně určit čas popisovaných událostí v dějinách, jejich sled a zda souvisí s určitou civilizací.“³⁵

4. 1 Mýtus jako literární pojem

Typickým znakem pro mýty je to, že zde vystupují nadpřirozené bytosti, nebo jinými slovy bytosti, které stojí mimo náš svět, ať už jsou to bohové nebo nějaká mytická stvoření. Mýtus nedává jasnou čitelnou odpověď na všechny otázky, ani zde neplatí racionální principy a logická vysvětlení, ale naopak pracuje se symboly a pomocí typických situací či postav se snaží sdělovat svá poselství. Díky tomu výklad mýtů nabízí mnoho možností pro jeho výklad a interpretaci jeho významu.

Zjednodušeně lze říci, že mýty existují ve dvou variantách. První z nich je vyprávění lidového původu, které líčí „činy a příběhy bytostí personifikující přírodní síly“

---

³⁵ ELIADE, Mircea. *Mýty, sny a mystéria*. Vyd. 1. Praha: Oikoymenth, 1998. ISBN 80-86005-63-1.

a druhou skupinou jsou „příběhy a činy bohů, polobohů nebo zvířat, kterým je přisouzena nějaká zvláštní a výjimečná moc či schopnost.“³⁶

Mýtus dokázal z dávných dob přežít až do dnešních dnů pomocí toho, že je předáván z generace na generaci a díky tomu je také velmi přesvědčivým a uznávaným. „Mýtus promlouvá jazykem, který je nadčasový. Neupřednostňuje historii, prostě vznikl v jistém okamžiku a jeho druhou základní charakteristikou je opakovatelnost.“³⁷ Základní charakteristikou mýtu je, že je to „nadčasová skutečnost, kterou nemůžeme umístit do žádného okamžiku, nemůžeme říci, kdy vznikl. Jeho hodnota spočívá v tom, že je nadčasový. Mýty obsahují množství symbolů a stejně jako ony mohou mít různé úrovně interpretace.“³⁸ Například číslo „dvě“ může mít pro každého jiný význam – pro někoho je to šťastné číslo, pro někoho naopak ne.

Podstatou mýtu jako symbolu je „nepochopitelný všemocný svět. Názornost mýtu tedy není alegorická, ale náladová, emocionální.“³⁹ Symbol je tedy prostředkem mezi mýtem a člověkem, na kterého mýtus působí. Pomocí symbolu, který se nám zjeví je divák schopen si rozvzpomenout na něco původního, pocházejícího z dávných dob, o čem doposud nevěděl. Mýty působí na naše nevědomí a pomocí symbolů nám pomáhají si vzpomenout na dávno zapomenuté.

Mýtus zde vystupuje jako „nadhledkový a nepochopitelný“⁴⁰, jehož smysl mohou lidské mysli zprostředkovat pouze symboly – ty spojují nevědomí člověka s reálným světem, ve kterém žije. „Při každé zkušenosti si uvědomujeme, že jsme ji už před chvílí zažili. Jde to tak daleko, že minulost je jediným zdrojem poznání, i když jde o právě uplynulý okamžik.“⁴¹

4. 2 Jakým způsobem je mýtus zařazen do filmu

---

³⁶ NOVOTNÝ, David Jan. *Úvahy o mýtu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2557-7.

³⁷ KROČA, Slavko. *Mýtus a symbol*. Vyd. 1. Praha: Nová Akropolis, 2011. ISBN 978-80-86038-52-0.

³⁸ KROČA, Slavko. *Mýtus a symbol*. Vyd. 1. Praha: Nová Akropolis, 2011. ISBN 978-80-86038-52-0.

³⁹ BLAHUTKOVÁ, Daniela, ŠEVČÍK, Miloš. *Patočkovy interpretace literatury*. Vyd. 1. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014. ISBN 978-80-7465-124-3.

⁴⁰ BLAHUTKOVÁ, Daniela, ŠEVČÍK, Miloš. *Patočkovy interpretace literatury*. Vyd. 1. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014. ISBN 978-80-7465-124-3.

⁴¹ FRYE, Northrop. *Dvojití vidění: jazyk a význam v náboženství*. Praha: Malvern, 2014. ISBN 978-80-87580-94-3.

Pro mýtus je typické, že sice vznikl v „mytickém čase, který nemá své vlastní určení a je časem posvátným“⁴², ale znakem mýtu je to, že se může kdykoliv opakovat. Například mluvíme-li o mýtu o stvoření světa, může být opakován či znovu oživen různými obřady a rituály. Pomocí těchto ceremonií pak mýty přežívají po staletí v každé kultuře nehlédě na to, kde na zemi se nachází. V mýtech se často prolíná rovina reálná s rovinou duchovní a není možné tyto dvě roviny oddělit. Mýtus není opravdovým příběhem nebo realistickou povídkou, kde je vše uvěřitelné a pravděpodobné a není ani historickým záznamem nějaké skutečnosti. Je to právě duchovní rozměr, který tvoří mýtus mýtem.⁴³

I ve filmu *Leviatan* došlo k oživení některého z mýtů a to mýtu o Leviatanovi. Leviatan je symbolem a jako symbol může mít mnoho podob a tváří, podle toho, kdo si jej představuje. Symboly jsou s mýty úzce spjaty, protože mýty obsahují hodně symbolů, které taky mohou být různě interpretovány. „Samotné slovo mýtus pochází z řeckého „mythos“, což znamená vyprávění, které nemá oporu v realitě a obsahuje množství symbolů.“⁴⁴

Leviatan bývá zobrazován jako mořská příšera, která má mnoho podob podle toho kdo, kdy a jakým způsobem ji ztvárnil. Může být namalován, popsán pomocí textu, básně nebo o něm může být složena hudba. Všechny tyto podoby v nás mohou vyvolat určitý pocit, který jejich prostřednictvím vnímáme. Jedním z vizuálních symbolů ve filmu je kostra velryby, která leží na břehu moře, kde se příběh odehrává. Tato kostra je ztělesněním bezmoci, zmatení duše a vnitřního neklidu hlavních hrdinů.

---

⁴² ELIADE, Mircea. *Mýty, sny a mystéria*. Vyd. 1. Praha: Oikoymenth, 1998. ISBN 80-86005-63-1.

⁴³ NOVOTNÝ, David Jan. *Úvahy o mýtu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2557-7.

⁴⁴ KROČA, Slavko. *Mýtus a symbol*. Vyd. 1. Praha: Nová Akropolis, 2011. ISBN 978-80-86038-52-0.

45

V symbolické rovině je také Leviatan symbolem univerzálně platným. V každé době lze najít jistý smysl pramenící z tohoto mýtu. Thomas Hobbes znázornil Leviatana jako obrovskou postavu nadčlověka, který je stvořen z mnoha dalších menších lidí a společně s nimi tvoří jednotu. Zatímco hlava státu má jasnou tvář, jedinci, kteří jej tvoří, nemají danou svou podobu, tedy identitu.

Hobbes ve svém díle říká, že „i nejslabší má dost sil zabít nejsilnějšího, buď tajnými úklady, nebo ve spojení s jinými“⁴⁶ a proto se i filmový hrdina Kolja snaží bojovat s osudem a proti nespravedlivému státnímu systému. Hobbes ale zároveň uvádí, že „na cestě za svým cílem se snaží druh druhu pokořit nebo zničit“⁴⁷, pokud mají oba stejný cíl. Proto Kolja naráží na odpor a přes veškerou svou snahu není schopen uspět.

---

⁴⁵ *Leviathan* [online]. 22. listopadu 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://2013.cineclubuach.cl/?event=leviathan-2015-11-22>

⁴⁶ HOBBS, Thomas. *Leviathan, neboli, O podstatě, zřízení a moci státu církevního a občanského*. Praha: Melantrich, 1941.

⁴⁷ HOBBS, Thomas. *Leviathan, neboli, O podstatě, zřízení a moci státu církevního a občanského*. Praha: Melantrich, 1941.

Jedna z vlastností symbolů a mýtů je to, že promlouvají k lidem prostřednictvím intuice. Existují totiž věci, které rozumem nedokážeme pochopit, avšak existují také symboly, které nám dokáží tyto věci zprostředkovat, aniž bychom o tom věděli. Symbolem, kterým nám pomůže zprostředkovat mýtus Leviatana je také filmová hudba. Podmanivé tóny Philipa Glasse dokáží velmi věrně zachytit atmosféru a daný okamžik tak divákovi zprostředkovat. Pomocí této filmové hudby pak divák dokáže podvědomě přijímat vjemy, kterých si na rozumové úrovni ani nemusí být vědom. Hudba působí na lidskou představivost bez ohledu na to, jestli o něčem máme vědomosti, nebo ne.

---

⁴⁸ *Leviatan rozzlobil ruského ministra kultury: Takové filmy točit nebudeme* [online]. ceskatelevize.cz, 25. února 2015 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1506384-leviatan-rozzlobil-ruskeho-ministra-kultury-takove-filmy-tocit-nebudeme>

5. Interpretace filmu

Film *Leviatan* předkládá divákům ucelený obrázek o tom, jak funguje současný ruský politický systém a tamní státní správa. Snímek je sice příběhem rodiny jednoho muže v jednom z mnoha podobných měst, které nejsou na první pohled ničím zajímavé nebo výjimečně. Právě tím, že nijak nevybočují nebo se nevymykají představám o jakémkoliv jiném ruském městě, je zdůrazněna autenticita a naléhavost výpovědi, protože tento příběh se může stát kdekoliv a komukoliv.

5.1 Aktuálnost tématu

Snímek sklidil velký ohlas po celém světě. Je aktuální jak pro občany Ruska, pro které je to, o čem vypráví každodenní realitou a je jim velmi blízký. Pro okolní státy je zase ukázkou toho, jak to v Rusku funguje. Film odhaluje nešvary, které panují v dnešním Rusku a jsou zde na denním pořádku. To, že režisér filmu Andrej Zvjagincev více či méně skrytě kritizuje poměry, které v Rusku panují, bylo pro mnohé velmi nepříjemné. Hlavně ruští politici, vůči kterým je kritika namířena nejvíce, nešetřili kritikou na účet filmu. Nejvíce jim vadilo, že režisér není loajální vůči své vlasti a očerňuje ji i v očích okolního světa.

Film odkazuje na mýtus bájného Leviatana a sám jako takový znamená „zpřítomnění nepřítomného, zejména minulého.“⁴⁹ Tedy i tento film je paralelou mezi minulostí a dnešním světem. Mýtus je také velmi symbolický a „symbol je charakteristický svou nedostižnou hloubkou.“⁵⁰ Proto si ve filmu pomocí symbolů může najít divák jakékoliv národnosti spojitost mezi tímto příběhem a příběhem své vlastní země nebo své vlastní rodiny.

V rozhovorech musel Zvjagincev několikrát odpovídat na otázku, jak vidí budoucnost ruských poměrů a zda je zde reálná možnost toho, že se něco zlepší. Odpověděl následujícím způsobem: „Rusové touží po vládě silné ruky. Stáli za Stalinem přesto, že má odpovědnost za milióny lidských životů. Ostatně i popularita současného prezidenta po anekci Krymu stoupla. U nás se říká, že když muž svou ženu bije, znamená to, že ji má

---

⁴⁹ BLAHUTKOVÁ, Daniela, ŠEVČÍK, Miloš. *Patočkovy interpretace literatury*. Vyd. 1. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014. ISBN 978-80-7465-124-3.

⁵⁰ BLAHUTKOVÁ, Daniela, ŠEVČÍK, Miloš. *Patočkovy interpretace literatury*. Vyd. 1. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014. ISBN 978-80-7465-124-3.

rád. Rusové chtějí být jako národ silní, chtějí vidět, že jejich země prosperuje, že se její území rozrůstá, rádi v sobě nechávají slovy i činy probouzet imperiální mentalitu. Láska k moci v nich vyvolává pocit bezpečí.⁵¹

Sám režisér vidí nutnost diskuze o tomto přehlíženém tématu korupce. Nechce se smířit s tím, že je to v Rusku běžný postup a snaží se vést dialog prostřednictvím toho, co umí nejlépe – filmů. Sám o současné neutěšené situaci v Rusku tvrdí: „Naše právo není něco, na co bychom mohli být pyšní. Panuje u nás spíše bezpráví. Výsledek jakéhokoliv soudního řízení lze předem odhadnout, stačí vědět, kdo proti komu stojí. Korupce se stala akceptovanou normou.“⁵²

5. 2 Paralela: doba ve filmu a současnost

Zajímavostí je příběh, který vedl Andreje Zvjaginceva k natočení tohoto filmu. V jednom z rozhovorů, které následovaly po úspěchu filmu, se svěřil s tím, co ho k tomuto příběhu inspirovalo: „Inspiroval mě osud svářeče Marvina Johna Heemeyera z amerického státu Colorado. Městská radnice zabrala jeho pozemek kvůli rozšíření místní soukromé betonárky. Ta ho ohradila plotem a Heemeyer se pak ani nemohl dostat do dílny, která ho živila. Reagoval tak, že si vyrobil obrněný buldozer, kterému se později začalo říkat Killdozer, a pokusil se továrnu zlikvidovat. Následně se vydal do města a postupně najel do tuctu administrativních budov, kde sídlili lidé, kteří podle jeho názoru mohli za příkoří, jež ho postihlo. Nikomu neublížil, jen sám sobě; v kabině onoho Killdozeru se nakonec zastřelil.“⁵³

Příběh filmu tak není uměle vystavěnou scénou, která by byla na míle vzdálenou našemu světu. Děj se sice odehrává v určité snové krajině, která dává divákovi možnost si představit, že se příběh odehrává kdekoliv a kdykoliv. Režisér chtěl tímto ztvárněním

---

⁵¹ *S mocí vždycky prohrajete, říká ruský režisér Andrej Zvjagincev* [online]. novinky.cz, 30. července 2014 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.novinky.cz/kultura/salon/343439-s-moci-vzdycky-prohrajete-rika-rusky-reziser-andrej-zvjagincev.html>

⁵² *S mocí vždycky prohrajete, říká ruský režisér Andrej Zvjagincev* [online]. novinky.cz, 30. července 2014 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.novinky.cz/kultura/salon/343439-s-moci-vzdycky-prohrajete-rika-rusky-reziser-andrej-zvjagincev.html>

⁵³ *S mocí vždycky prohrajete, říká ruský režisér Andrej Zvjagincev* [online]. novinky.cz, 30. července 2014 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.novinky.cz/kultura/salon/343439-s-moci-vzdycky-prohrajete-rika-rusky-reziser-andrej-zvjagincev.html>

upozornit na onu opakovatelnost mýtu příšery Leviatana, který je přítomen v každém okamžiku a na každém místě, pokud to dopustíme.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zaměřuje na Analýzu filmu Leviathan se zasměřením na námět, historii a názor společnosti, který v sobě znázorňuje současnou krizi, která prostupuje celou ruskou společností. Film byl natočen v roce 2014 ruským režisérem Andrejem Zvjaginцевem, který je proslulý pro výběr kontroverzních témat pro svá díla.

Nejdříve byl snímek stručně charakterizován, přičemž byly uvedeny nejdůležitější momenty příběhu. Dále byly uvedeny ceny, které Leviatan získal na několika světových filmových festivalech a také kritiky, které se snesly na jeho hlavu. Film byl kritizován zejména ze strany ruské církve za to, že vrhá špatné světlo na pravoslavné kněží, které popisuje jako úplatné prospěcháře. Další vlna kritiky se snesla ze strany politiků, kteří se cítili dotčeni tím, že je film vykresloval jako bezbožné arogantní burany, kteří pro udržení moci neváhají použít násilí, zavražďování a vydírání obyčejných lidí. V práci jsou uvedeny argumenty pro i proti tomu, zda je film protirusky založen, nebo naopak.

Bakalářská práce také podává stručný pohled na život a kariéru herců, kteří ztvárnili hlavní postavy filmu. Postupný finanční i psychický pád, který hlavní hrdina zažívá je výsledkem jeho marného boje s autoritami a vyšší mocí, která je zde znázorněna místním starostou. Režisér Andrej Zvjaginцев tak divákovi ukazuje svůj postoj, který říká, že bojovat s nerovným soupeřem a vzdorovat osudu se nikdy a nikomu nevyplácí.

Dále se práce zaměřila na zkoumání pojmu mýtus a hlavně využití symboliky ve filmu. Nejvýraznějším symbolem mýtu Leviatan je ve filmu kostra velryby na břehu moře, která je výrazem věčnosti, neměnnosti a bezmocnosti člověka proti vyšší moci. Práce je založena zejména na aktuálních internetových zdrojích, které dokládají autentičnost příběhu se současnou politickou a kulturní scénou v Rusku.

SEZNAM LITERATURY

Monografie

BLAHUTKOVÁ, Daniela, ŠEVČÍK, Miloš. *Patočkovy interpretace literatury*. Vyd. 1. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014. ISBN 978-80-7465-124-3.

ELIADE, Mircea. *Mýty, sny a mystéria*. Vyd. 1. Praha: Oikoymenh, 1998. ISBN 80-86005-63-1.

FRYE, Northrop. *Dvojití vidění: jazyk a význam v náboženství*. Praha: Malvern, 2014. ISBN 978-80-87580-94-3.

HOBBS, Thomas. *Leviathan, neboli, O podstatě, zřízení a moci státu církevního a občanského*. Praha: Melantrich, 1941.

KROČA, Slavko. *Mýtus a symbol*. Vyd. 1. Praha: Nová Akropolis, 2011. ISBN 978-80-86038-52-0.

NOVOTNÝ, David Jan. *Úvahy o mýtu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2557-7.

STORIG, H. J. *Malé dějiny filosofie*. 1. vydání. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2000. ISBN 80-7192-500-2, s. 224-225

České internetové zdroje

Alexander Serebryakov [online]. fdb.cz [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.fdb.cz/foto-sumar/?ida=&vybranfilm=1&page=447>

Jelena Ljadova [online]. csfd.cz [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.csfd.cz/tvurce/67882-jelena-ljadova/zajimavosti/>

Leviatan – mrazivý svéráz ruské národní demokracie [online]. ceskatelevize.cz, 15. listopadu 2014 [cit. 25. ledna 2016]. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1009131-leviatan-mrazivy-sveraz-ruske-narodni-demokracie>

Leviatan rozzlobil ruského ministra kultury: Takové filmy točit nebudeme [online]. ceskatelevize.cz, 25. února 2015 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1506384-leviatan-rozzlobil-ruskeho-ministra-kultury-takove-filmy-tocit-nebudeme>

Leviathan [online]. 22. listopadu 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://2013.cineclubuach.cl/?event=leviathan-2015-11-22>

Recenze: Jsi jen hmyz! Ruský Leviatan nese poselství jak z perestrojky [online]. idnes.cz, 11. listopadu 2014 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné z http://kultura.zpravy.idnes.cz/recenze-leviatan-0ky-/filmvideo.aspx?c=A141111_103538_filmvideo_vha

Rusko do boje o Oscara pošle film Leviathan. Ten přitom vypráví o korupci [online]. ihned.cz, 29. září 2014 [cit. 26. ledna 2016]. Dostupné z <http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-62879280-leviathan-rusko-oscar>

Recenze: Leviatan podává mrazivou zprávu z Putinovy říše [online]. [cit. 2016-20-01]. Dostupné z <http://magazin.aktualne.cz/kultura/film/mff-kv-2014-leviatan-podava-mrazivou-zpravu-z-putinovy-rise/r~735719da045711e49756002590604f2e/>

Recenze: Leviathan. Do kdy bojovat s osudem? [online]. literarky.cz, 31. říjen 2014 [cit. 20. ledna 2016]. Dostupné na <http://www.literarky.cz/kultura/film/18618-recenze-leviathan-do-kdy-bojovat-s-osudem>

Rusko do boje o Oscara pošle film Leviathan. Ten přitom vypráví o korupci [online]. ihned.cz, 29. září 2014 [cit. 26. ledna 2016]. Dostupné z <http://art.ihned.cz/film-a-televize/c1-62879280-leviathan-rusko-oscar>

S mocí vždycky prohrájete, říká ruský režisér Andrej Zvjagincev [online]. novinky.cz, 30. července 2014 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.novinky.cz/kultura/salon/343439-s-moci-vzdycky-prohrajete-rika-rusky-reziser-andrej-zvjagincev.html>

Zahraniční internetové zdroje

Ильдар Ягафаров: «Левиафан» – шикарный фильм, и он не имеет никакого отношения к унижению России» [online]. business-gazeta.ru, 7. února 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.business-gazeta.ru/article/125230>

Владимир Вдовиченков [online]. 24smi.org [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://24smi.org/celebrity/179-vladimir-vdovichenkov.html>

О фильме «Левиафан» [online]. business-gazeta.ru, 24. ledna 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://pozneronline.ru/2015/01/10158/>

биография алексея серебрякова [online]. uznayvse.ru [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.uznayvse.ru/znamenitosti/biografiya-aleksey-serebryakov.html>

елена лядова [online]. kino-teatr.ru [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.kino-teatr.ru/kino/acter/w/ros/2592/bio/>

Elena Lyadova [online]. zimbio.com [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.zimbio.com/photos/elena+Lyadova/La+Source+Des+Femmes+Premiere+64th+Annual/u0htAn6Ga6L>

'Leviathan,' an Oscar Favorite, Hits Nerve in Russia [online]. voanews.com [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.voanews.com/content/reu-leviathan-oscar-favorite-hits-nerve-russia/2641671.html>

'Leviathan' leads a Russian invasion at Cannes [online]. dailymail.co.uk, 23. května 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.dailymail.co.uk/wires/ap/article-2637739/Leviathan-leads-Russian-invasion-Cannes.html>

«Левиафан»: против церкви... или за нее? [online]. pravmir.ru, 19. ledna 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.ppravmir.ru/leviafan-protiv-tserkvi-ili-zanee/>

«Левиафан»: какова система, таковы и ее собутыльники [online]. novayagazeta.ru, 23. května 2014 [cit. 20. března 2016]. Dostupné na <http://www.novayagazeta.ru/arts/63712.html>

Порочит РПЦ и критикует государство: православные требуют запретить прокат фильма "Левиафан" [online]. mk.ru, 15. ledna 2015 [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.mk.ru/social/2015/01/15/porochit-rpc-i-kritikuet-gosudarstvo-pravoslavnye-trebuyut-zapretit-prokat-filma-leviafan-v-rossii.html>

Roman Madyanov [online]. wikipedia.org [cit. 25. března 2016]. Dostupné na https://en.wikipedia.org/wiki/Roman_Madyanov

Russian film industry laments Leviathan's Oscar loss [online]. theguardian.com, [cit. 26. ledna 2016]. Dostupné z <http://www.theguardian.com/film/2015/feb/24/russian-film-industry-leviathan-oscars>

The 50 best films of 2015 in Australia – No 4: Leviathan [online]. [cit. 2016-20-01]. Dostupné z <http://www.theguardian.com/film/2015/dec/14/the-50-best-films-of-2015-in-australia-no-4-leviathan>

Thomas Hobbes: Moral and Political Philosophy [online]. iep.utm.edu [cit. 26. března 2016]. Dostupné na <http://www.iep.utm.edu/hobmoral/>

Vladimir Vdovichenkov [online]. zimbio.com [cit. 25. března 2016]. Dostupné na <http://www.zimbio.com/photos/Vladimir+Vdovichenkov/360+Premiere+55th+BFI+London+Film+Festival/V6Wzzjqo6ho>

ANOTACE

Jméno a příjmení: Kristina Karanevič

Název katedry a fakulty: Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: Analýza filmu Leviathan se zasměřením na námět, historii a názor společnosti

Vedoucí práce: Mgr. Jekatěrina Mikešová, Ph.D.

Počet znaků: 61 811

Počet titulů použité literatury: 7 (internetové zdroje 27)

Klíčová slova: Leviathan, film, mýtus, Andrey Zvjagincev, Thomas Hobbes

Charakteristika: Tato bakalářská práce se zaměřuje na Analýzu filmu Leviathan se zasměřením na námět, historii a názor společnosti, který byl natočen v roce 2014 ruským režisérem Andrejem Zvjagincevem. Cílem této bakalářské práce je zejména charakteristika a analýza filmu Leviatan z pohledu jeho politického a kulturního významu pro současnou společnost. Dále také nalezení mytologických symbolů ve filmu, jejich souvislost s dílem Thomase Hobbesa a jejich následná analýza.

ANNOTATION

Name and Surname: Kristina Karanevič

Name of department and faculty: Department of Slavonic Studies, Philosophical faculty
Palacký University Olomouc

Name of work: Analysis Leviathan movie focusing on the theme, history and society view

Work leader: Mgr. Jekatěrina Mikešová, Ph.D.

Number of symbols: 61 811

Number of titles of used literature: 7 (Internet 27)

Key words: Leviathan, film, myth, Andrey Zvjagincev, Thomas Hobbes

Characteristic: This work is focused on Analysis Leviathan movie, which was filmed in 2014 by Russian director Andrei Zvyagintsev. The aim of this work is characterization and analysis of the film Monster in terms of its political and cultural significance for contemporary society. It was also found mythological symbols in the movie, their relationship with the work of Thomas Hobbes and their subsequent analysis.

Резюме

Этот тезис фокусируется на фильме Левиафан, который был снят в 2014 году русским режиссером Андреем Звягинцевым. Целью данной работы является, в частности, характеристика и анализ фильма Левиафан с точки зрения его политической и культурной значимости для современного общества. Другая цель состоит в том, чтобы найти мифологические символы в фильме, их соотношения с работой Томаса Гоббса и их последующего анализа. В первой главе представлено краткое описание фильма, о чем он и почему эта картина стала известна не только в России, но и на мировом кино и политической сцене. Во второй главе представлен сам режиссер Андрей Звягинцев, главные действующие лица в фильме и отношения между персонажами. Следующая глава сосредоточена на книге Томаса Гоббса "Левиафан", которую он написал в 1651 году, и на которую ссылается работа Андрея Звягинцева с точки зрения аллегории и мифологии. Там указаны интерфейсы, которые представляют общие характеристики философии книги Левиафан и сегодняшнюю картину Левиафана. В последующих главах проанализированы с точки зрения фильма Левиафан мифологические элементы, которые в нем содержатся, и которые относятся только к работе Томаса Гоббса. Также проанализирована значимость мифа и мифологии в современном обществе. Данная работа на тему фильма Левиафан, сама по себе анализирует текущий кризис, который пронизывает все российское общество.

В первой части приведено краткое описание фильма, описание его главных героев, и были указаны наиболее важные моменты этой истории. Фильм по сути является социальной драмой, по словам самого режиссера, "драмой, переходящей в трагедию". Вкратце- это история неблагополучной семьи: автослесаря, который, в процессе борьбы за справедливость (борьба с местечковым мером, возмнившим себя всемогущим и безнаказанным, символично воплощающим образ власти), теряет жену, друзей, жилье и, собственно, самого себя. простой человек, восставший против своеволия вышестоящих, оказывается предан, обобран и у разбитого корыта. Режиссер прямо говорит о простых, насущных проблемах,

очень приземленных. Поднимаются проблемы беспросветности провинциальной жизни, коррумпированности власти и церкви и проблема алкоголизма. Режиссер в своей работе обращается к метафорическому языку передачи информации, и отсылается к библейскому мифу и его последующей интерпретации Гоббсом. Можно было бы оспорить такой несовременный метод в режиссуре, но, вместе с тем, такая метафора изначально позволяет считать информацию и понять все отсылки и намеки любым разношерстным зрителем- иностранным ли, либо отечественным.

Далее в работе указаны награды за фильм, присужденные на нескольких международных кинофестивалях (в том числе и Каннский кинофестиваль), а также много критики, обрушившейся

на режиссёра Звягинцева. Совершенно неудивительно, что фильм встретил шквал критики, но также и ряд наград. Что касается российского зрителя, то основные обвинения заключались в несправедливом очернении российской действительности, что случалось уже и прежде с другими фильмами Звягинцева. Другими словами, российский зритель вполне согласен, осведомлен, но вот смотреть с экрана на эту действительность не желает. Другая же часть зрителей встретила фильм восторженно, воспринимая его больше как арт-хаус. Многие Издания и кинокритики встретили кинокартину в некотором смысле даже восторженно, отмечая, что это история не просто о жуткой несправедливости по отношению к отдельному человеку, но и попросту высказывание о сути современной России, где царит беспредельная, неприкрытая ничем коррупция в государстве, власти, церкви и абсолютном бессилии человека перед ними. Фильм был подвергнут критике более всего со стороны Русской Церкви из-за того, что он бросает плохой свет на православных священников, описывает их как коррумпированных и вороватых. По словам официальных представителей Русской Православной церкви, фильм порочит как церковь, так и государственное устройство (как известно, в последние десятилетия в России церковь перестала представлять собой какую-то бы то ни было независимую организацию, а наоборот, стала служителем власти, ее исполнителем, и поклонником, что также символически отмечено в фильме). Еще одна волна критики пришла от политиков, способных использовать насилие, запугивание и вымогательство по отношению к обычным людям. Зарубежная же пресса встретила фильм намного более

восторженно, но ведущие издания многих стран отметили работу режиссера как остросоциальную, актуальную драму, раскрывающую насущные проблемы современного российского общества. Многие из прямо писали, что нынешняя жизнь в России просто пропитана коррупцией, властью церкви, алкоголизмом. При этом также часто встречались и упреки в сторону других режиссеров, выбирающих, в отличие от Звягинцева, более удобные темы, простые, никак не вызывающие резонанса и большого отклика. В статье приведены аргументы за и против того, что фильм является антироссийским, или наоборот.

Во второй части Бакалаврская работа дает краткий обзор образов, а также жизни и карьере актеров, сыгравших главных героев в фильме. Роль центрального персонажа автослесаря Коли сыграл Алексей Серебряков, роль его жены Елена Лядова, роль адвоката из Москвы- Владимир Вдовиченков, роль коррумпированного мера- Роман Мадянов. Все актеры вписались в роли очень органично, в чем также чувствуется несомненный талант режиссера. Без данного квартета актеров и их потрясающей игры фильм без всяких сомнений не смог получиться бы именно таким, каким и был задуман. Серебряковым прекрасно сыграна роль " маленького человека", простого работяги, по сути беспомощного человека, находящегося в рабском положении, и на его стороне нет совершенно ничего такого, с чем бы он смог бороться против "левиафана"- власти, в данном случае представленной мером. Серебряков создает образ сильного человека, который все же согнулся под давлением несправедливости и безнаказанности. Звягинцев выбирает именно такой образ, чтобы впоследствии в динамике показать зрителю, что жестокость власти границ не знает и может сломить даже сильного человека.

Еленой Лядовой воплощен образ жены, давно опустившей руки, разлюбившей своего мужа, и ничего не ждущей от жизни. Она имеет власть над мужем и вполне может оказать давление и повлиять на его действия и судьбу, но, тем не менее, не делает этого и уходит от всяческой ответственности.

Игра актеров полностью погружает нас с головой в рутинную, беспросветную

жизнь русской глубинки. Образы напрочь пронизаны безнадегой и безысходностью. Да и сам образ города (компании, шпана, костры и вечный алкоголь), пропитан такой же тоской и беспросветностью, отсутствием будущего и невозможностью вырваться из этого круга.

Актер Роман Мадянов воплотил образ мера, представителя государственной власти, "прихвостня" левиафана, безжалостной существующей системы, которая подминает под себя и при малейшей необходимости давит катком любого, кто осмелился пойти против системы и устоявшихся реалий.

Режиссер мастерски перенес на экран по сути типичную для российской действительности ситуацию, создал героев и показал, чем все это закончится, обнажая до неприличия все самые нелюбимые стороны общества.

Звягинцеву удалось создать целостную картину того общества, о котором идет речь в фильме, посредством соотношения и игры актеров, и музыки, и образов природы, и метафор, отсылающих нас к мифологии, и аллегорическим образом провинциального городка, и изображения, и сюжета. И эта созданная Картина вполне закономерно вызывает у зрителя ужас и бессилие, и осознание тех реалий, в которых он живет, но не всегда хочет открыть на это глаза. что и было задумано режиссером.

В третьей части работы с помощью сравнительного анализа тезис сравнивает сходство между кино и философией Томаса Гоббса, сосредоточив внимание на книге Левиафан.

Само название книги "Левиафан, или материя, форма и власть государства церковного и гражданского", немедленно говорит нам о следующем. Во-первых, в самом же названии, автор отсылается к библейскому мифу о Левиафане, морском чудовище, вселяющем ужас, речь о котором пойдет в следующей части бакалаврской работы. Далее в названии идет уточнение: власть государства церковного и гражданского. Тем самым автор изначально сообщает о метафорическом сравнении и даже отождествлении чудовища, вселяющего ужас, с

любыми формами власти. Гоббс использует образ чудища, принижающего человека, для описания всемогущего государственного и церковного поэтому совершенно неудивительно, что фильм встретил шквал критики, но также и ряд наград. Что касается российского зрителя, то основные обвинения заключались в несправедливом очернении российской действительности, что случалось уже и прежде с другими фильмами Звягинцева.

Изначально книга вышла в достаточно болезненное для общества время- в Англии в 1651 году. Через 16 лет книга выходит в Голландии, на этот раз на латыни. В Англии это, время едва завершившийся кровавой революции и последующего установления диктатуры. А в континентальной Европе завершилась Тридцатилетняя война.

По Гоббсу, государство возникло в результате некоего договора. Единственным способом существования государства является отказ от части прав и наделения ими некоего представителя, который будет всем управлять. И он соединяет в себе их права их силы, добровольно отданные ему. Он может издавать любой закон, интерпретировать любой закон, назначать любое наказание.

Говоря о фильме левиафан и проводя аналогии, можно отметить, что аналогии эти предельно просты и открыты, что, по-видимому, откровенно задумывалось режиссером фильма. Поскольку если бы он отсылал нас напрямую к менее известному мифу, то, возможно, нельзя было бы ожидать настолько ясного понимания посыла всеми зрителями. Перед нами- готовая метафора, ясно просматривающаяся за событиями фильма и его героями. Символический простой гражданин и символический представитель власти и их противостояние, которое в итоге приводит к полному уничтожению героя, психологическому и физическому.

В четвертой части работы описывается миф о Левиафане и его перекликание с фильмом. Изначально Левиафан как образ упоминается в Ветхом Завете, в Книге Иова. Левиафан-это морское чудище, внушающее страх и ужас человеку. В библейском мифе рассказывается, как праведник Иов, имеющий прекрасную семью и все блага, лишается всего по замыслу дьявола, чтобы обнажить его человеческие земные пороки и заставить отказаться от веры, потеряв все земное.

Иов же обращается к Богу, не понимая, за что ему такие наказания, и вопрошая о причине своих бедствий. Бог указывает Иову на то, что пути Господни неисповедимы и показывает ему Левиафана, как создание Божье. Также Левиафан упоминается несколько раз в Библии в связи с Апокалипсисом: его мясо должны есть праведники после Страшного Суда. Левиафан- это не просто монстр, это символ устрашения людей, сметающий на своем пути все. В фильме образ перекликается с аллегорией Гоббса и воплощен в государственной машине, беспощадной и безнаказанной, а отклик к мифу - это скелет огромного кита, Левиафана, кажущегося побежденным, а потому мертвым. Но режиссер ясно дает нам понять: Левиафан не мертв, хотя вот тут рядом лежит его скелет, он жив и процветает, и продолжает уничтожать более слабого в лице такого же человека.

В пятой части работы приведены выводы о фильме, его актуальности и современности. Судить об актуальности фильма можно даже по количеству критики и наград, по тому, что он никого не оставил равнодушным.